

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref

Dato

25-1036/

5. mai 2025

Svar på Dok8:234 S (2024-2025) representantforslag om å styrke innovasjon og agritech i norsk landbruk

Jeg viser til brev fra Stortingets næringskomité datert 10. april 2025 og til representantforslag 8:234 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Lene Westgaard-Halle, Erna Solberg, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Anna Molberg om å styrke innovasjon og agritech i norsk landbruk.

Det er positivt at representantene peker på betydningen av teknologiutvikling, innovasjon og spesialiserte etterutdanningstilbud for å styrke konkurransekraft og rekruttering til landbruket. Jeg deler deres engasjement for innovasjon i landbruket, og vil understreke at regjeringen vil videreføre den omfattende innsatsen med sikte på konkurransekraft innenfor landbruks- og matnæringene.

Representantene foreslår å utarbeide en strategi for agritech. På dette området skjer det mye i regi av næringsaktørene, og jeg opplever dialogen med dem som god. Fremfor å bruke tid på å utarbeide en strategi, vil jeg heller konsentrere innsatsen mot å støtte opp under de mange innovative initiativene som skjer i ulike bedrifter. Målet må være å gi de gode rammebetingelser slik at de lykkes med sine forretningsideer. Videre pågår det en omfattende innsats for å få til et mer effektivt landbruk, både gjennom virkemidler som stilles til rådighet fra regjeringens side og ikke minst gjennom innovasjon i regi av næringen selv.

Moderne matproduksjon handler om å produsere nok og trygg mat av god kvalitet som forbrukerne etterspør, samtidig som man reduserer klimagassutslipp, tar hensyn til miljø og ivaretar jordsmonnet for framtiden. God dyrehelse- og velferd er også en forutsetning.

Satsingen på teknologiutvikling i landbruket har derfor stått på dagsorden over flere år, og regjeringen jobber målrettet for at den positive utviklingen fortsetter. Blant annet har vi:

- **Etablert Bionova under Innovasjon Norge** som en ny, kraftfull tilskuddsordning for å støtte utviklingen av klimavennlig teknologi, bioøkonomi og innovasjon i landbruket. Gjennom Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling støtter Bionova opp under innfasing av ny, klima- og miljøvennlig teknologi i landbruket og i fjorårets jordbruksoppgjør ble avtalepartene enige om å utvide ordningen til å også omfatte tilskudd til innfasing av ny teknologi på gårdsnivå. Ordningen opplever stor etterspørsel blant bønder og landbruksbedrifter. Teknologiutvikling er også viktig i flere bioøkonomiprojekter som får støtte av Bionova.
- **Stimulert til teknologiutvikling** for å produsere mer mat på en bærekraftig måte gjennom tildelinger til Forskningsrådet. I tillegg gir Forskningsmidler over jordbruksavtalen og Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter viktige bidrag til ny kunnskap på området.
- **Prioritert kunnskapsutvikling** gjennom støtte til utredninger, utdanning, rådgivning og kompetansemiljøer innen teknologi og agronomi. Videre er også mulighet for etterutdanning vektlagt, blant annet gjennom voksenagronomen og spesialiserte tilbud på fagskolenivå innenfor landbruk og teknologi.

Intensjonsavtalen om klimaavtalen mellom staten og jordbruket er viktig for klimaarbeidet i sektoren, der teknologiutvikling er en sentral del av tiltakene for å redusere utslipp og øke karbonopptak. Regjeringen arbeider for å styrke samspillet mellom landbruksnæringen og andre næringer, herunder teknologimiljøer, for å sikre raskere implementering av ny teknologi som presisjonsjordbruk, autonome systemer og digitale løsninger. De siste årene har vi sett en stor økning i etablering av agritech-klynger og nye norske agritech-bedrifter. Teknologien som er utviklet har vakt stor interesse, også internasjonalt. Gode tradisjoner for tett samarbeid mellom kunnskapsmiljøene og næringen gjør veien kort fra forskning og utvikling til der teknologien tas i bruk. Dette er en fordel, både for landbruksnæringen og norske agritech-bedrifter. Innovasjon Norge er en viktig støttespiller for agritech-bedriftene gjennom mobiliseringsaktiviteter, finansiering og eksportrådgivning.

Jeg vil også understreke hvor viktig forskningsinnsatsen er for å drive teknologiutviklingen fremover. Gjennom ulike ordninger under mitt departement finansieres en rekke prosjekter som bidrar til nye teknologiske løsninger som fremmer et mer effektivt landbruk. Forskingen i sektoren er preget av høy relevans, rask formidling av ny kunnskap og teknologi til brukerne, og kort vei fra forsker til bonde eller bedrift. Det er også en styrke at mange av forskningsprosjektene ledes av bedrifter eller gjennomføres i tett samarbeid mellom næringen og forskningsmiljøer. Dette bidrar til at kunnskapen og teknologien som utvikles tar utgangspunkt i næringens egne behov og muligheter.

I forslaget fra representantene vises det til at det er store akademiske ressurser bundet opp i FoU-miljøer tilknyttet landbruket, og at det er et potensial for økt gevinstrealisering og næringsutvikling dersom disse ressursene rettes inn mot andre områder enn jordbruk. Det må imidlertid presiseres at institusjonene under Landbruks- og matdepartementet – som NIBIO, Veterinærinstituttet og Ruralis – allerede har en bred faglig aktivitet som strekker seg langt utover jordbruket. For eksempel bidrar NIBIO til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer, og har i tillegg et godt samarbeid med aktører i både næringsmiddel- og skogindustrien. Veterinærinstituttet har tilsvarende bredde og er en sentral kunnskapsleverandør innen dyrehelse, fôr- og mattrygghet, og bidrar med forskning, risikovurdering og rådgivning som understøtter både forvaltning og bærekraftige bionæringer.

NIBIO bruker mye ressurser på teknologiutvikling for å støtte opp under næringsaktørens muligheter. Dette omfatter blant annet bruk av droner, kunstig intelligens og teknologiske løsninger innen presisjonsjordbruk. Instituttet utvikler også digitale verktøy og plattformer, særlig knyttet til geografisk informasjon, for å forenkle arbeidet i både næringsliv og forvaltning – blant annet for norske kommuner.

Representantene foreslår å igangsette en analyse av næringens konkurransekraft for å gjøre det enklere for bønder å skape inntekt uten statsstøtte. Det er bred enighet på Stortinget om målet om økt selvforsyning, og om at konkurransekraft er et helt sentralt element for å kunne øke selvforsyningen. Jordbruksforhandlingene har mange virkemidler for økt selvforsyning, og gjennom forhandlingene har man årlige gjennomgangene av status for konkurransekraften og virkemidler. Dette debatteres også i Stortinget på bakgrunn av proposisjonen om jordbruksoppgjøret.

Regjeringen har nylig nedsatt et ekspertutvalg for å utrede fremtidens matsystem, der folkehelse, klima, natur og landbruks-, havbruks-, fiskeri- og matpolitikk blir satt i sammenheng. Utvalget skal levere en offentlig utredning (NOU) innen 1. november 2026. Arbeidet som nå settes i gang blir viktig for å styrke den helhetlige kunnskapen om det norske matsystemet, herunder også de økonomiske sidene.

Med bakgrunn i dette, ser jeg ikke at det er behov for en egen analyse av næringens relative konkurransekraft.

Representantene foreslår å knytte norsk landbrukspolitikken tettere mot landbrukspolitikken til EU, gjennom å utrede de viktigste gap og muligheter i et felles europeisk marked sammenlignet med dagens situasjon.

Norsk landbrukspolitikken har mange felles mål med EUs landbrukspolitikken (CAP), som rettferdig inntekt for bøndene, reduserte utslipp av klimagasser, god rekruttering, levende bygder, trygg mat og at folkehelsen ivaretas. EU har i sin politikk en rekke virkemidler som skal bidra til å nå disse målsettingene – akkurat som Norge. Norge er gjennom EØS-avtalen harmonisert med EU på områder som mattrygghet, veterinære og plantesanitære forhold.

Selv om Norge og EU har mange felles mål, er norsk og europeisk landbrukspolitikk forskjellig på flere viktige områder. Norsk landbrukspolitikk tar utgangspunkt i nasjonale forhold som klima og geografi. Økt norsk selvforsyning, hensynet til beredskap og målet om landbruk over hele landet, legger viktige føringer og gjør at bruken av virkemidler er annerledes enn i CAP.

Tollvernet for landbruksvarer er en av bærebjelkene i norsk landbrukspolitikk, noe det er stor politisk oppslutning om. Det er avgjørende for å beskytte produksjonen av blant annet kjøtt, meieriprodukter, grønnsaker og korn. Å legge til rette for økt handel med EU med varer vi kan produsere selv, vil undergrave sentrale nasjonale mål, blant annet målet om økt nasjonal selvforsyning.

Samtidig foregår det allerede stor handel med EU som er Norges desidert viktigste handelspartner for landbruksvarer. I 2024 importerte Norge landbruksvarer for 72 milliarder kroner, hvorav om lag to tredeler kom fra EU. Norge er tett knyttet til EUs landbruksmarked blant annet ved at det er lav eller ingen importtoll for varer Norge ikke produserer, f.eks. sydlige grøntprodukter. Norsk eksport av landbruksvarer til EU er naturlig nok langt mindre enn importen, men utgjorde i sum rundt 10 mrd. kroner i 2024. Dette er i liten grad tradisjonelle landbruksvarer som meierivarer og kjøttvarer, men mer industrielt foredlede varer fra ulike deler av landbruksindustrien.

Norge og EU har også tette relasjoner i handelen med driftsmidler til landbruket. Norge har en rik historie for utvikling og produksjon av landbruksmaskiner og redskap, både til nasjonal bruk og for eksport. Norsk landbruk er også helt avhengige av import av traktorer, maskiner og utstyr. All slik handel er tollfri. Norge har de samme tekniske kravene til utstyret som EU har. Harmoniseringen av regelverket for standarder og tester av utstyr fører til at utvikling og handel foregår sømløst med EU.

Representantene etterlyser en tettere tilknytning til EUs landbrukspolitikk og det europeiske landbruksmarkedet. Regjeringen vil vise til at det allerede er en slik tett tilknytning. Norsk landbruk er avhengig av driftsmidler og innsatsvarer fra andre land som en forutsetning for sin produksjon. Handelen med landbruksvarer er stor, selv om Norge gjennom tollvernet beskytter sin produksjon av meierivarer, kjøttvarer, korn og grønnsaker. En nasjonal landbrukspolitikk gjør det mulig å kunne utforme politikk og virkemidler som er tilpasset Stortingets målsettinger for landbruket.

Regjeringen kan på dette grunnlag ikke se behov for å sette i gang en særskilt utredning om forskjeller og muligheter mellom norsk landbrukspolitikk og CAP.

Videre foreslår representantene at regjeringen viderefører Matkornpartnerskapet etter 2030. Matkornpartnerskapet har gjort og gjør en veldig viktig jobb for å koordinere korn-, mel- og bakerbransjen helt fra kornfordelerne som utvikler framtidens hvetesorter til bakerier og handel som selger nystekte bakevarer basert på korn fra den norske bonden. Her har

bransjen gått sammen og definert ambisiøse mål for norsk selvforsyning med tilhørende strategier for å nå dem. Det er forunderlig at et parti som Høyre, som normalt støtter opp under private initiativ(er), ber om at staten skal ta over og videreføre matkornpartnerskapet. Jeg mener partnerskapet best kan videreføres som et samarbeid mellom aktørene i verdikjeden uten statlig innblanding.

Regjeringen deler representantenes ønske om å styrke innovasjon og teknologiutvikling i landbruket, og arbeider aktivt for å fremme dette gjennom konkrete satsinger og virkemidler. På denne bakgrunn mener regjeringen at representantforslaget i all hovedsak allerede følges opp gjennom eksisterende politikk og tiltak. Jeg anbefaler derfor at representantforslaget ikke vedtas.

Med hilsen

Nils Kristen Sandtrøen